

G A B R I E L L A C H I O M A

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ
ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΕΒΟΛΑ

Ο Ι Ν Ι Α Δ Ε Σ

- 2017 -

G A B R I E L L A C H I O M A

Σ Υ Λ Λ Ο Γ Ι Σ Μ Ο Ι Σ Χ Ε Τ Ι Κ Α
Μ Ε Τ Ο Ν Π Ο Ι Η Τ Η Ε Β Ο Λ Α

Αναφορικά με το Raâga – Blanda.

Ο Ι Ν Ι Α Δ Ε Σ

- 2017 -

Συλλογισμοί σχετικά με το

“*Raâga – Blanda*”

Το πολύτιμο τεύχος που εκδόθηκε το 1969 υπό την εποπτεία του Vanni Scheiwiller¹, εισηγείται ξανά μετά από μία μακρά περίοδο, τις ποιητικές συνθέσεις και μερικά αντίγραφα ζωγραφικής του Ιουλίου Έβολα, χρονολογούμενα από το 1916 έως το 1922. Πιο συγκεκριμένα, το τεύχος αυτό καθίσταται ενδιαφέρον ως έγγραφο του Ντανταϊσμού και του Αφαιρετισμού στην Ιταλία, φέρνοντας στο φως μία πλευρά ίσως λιγότερο γνωστή για την προσωπικότητα του Έβολα· γνωστός σχεδόν και μόνο για την ενασχόλησή του με τον Παραδοσιακό Προσανατολισμό. Φαίνεται ξεκάθαρα ότι, στο πιο εκλεκτικό καλλιτεχνικό πεδίο, η συνεισφορά του Έβολα δεν τίθεται μόνο σε μία διάσταση απόλυτου ανάγλυφου, αλλά καταφέρνει να παρουσιάσει το γεγονός καθαρά καλλιτεχνικά από αυθεντική οπτική γωνία. Δεν πρέπει να απορεί κανείς πώς ένας μελετητής των παραδοσιακών αρχών μπορεί να είναι υποστηρικτής, όχι μόνο θεωρητικά, μιας τέχνης “μοντερνισμού”, αλλά έχοντας ο ίδιος εφαρμόσει τους κανόνες της τέχνης αυτής σε μία σύντομη και έντονη παραγωγή, αφήνοντας παρ’ όλα αυτά

1 Vanni Scheiwiller (1934-1999), Ιταλός εκδότης, κριτικός τέχνης και δημοσιογράφος. (Σ.τ.Μ.)

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

μία καθοριστική αποτύπωση στα αριθμητικώς περιορισμένα έργα του.

Πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι, δεν αποτελεί μόνο δικό μας ενθουσιασμό να υποβληθούν αυτοί οι ισχυρισμοί, αλλά, οι απόψεις σχετικά με αυτήν τη δραστηριότητα έχουν αναφερθεί και σε πιο επίσημες θέσεις.

Ωστόσο, δεν έχει τόσο σημασία να αναδείξει κανείς την καλλιτεχνική συμβολή του Έβολα και την αξία αυτής με την αυστηρή έννοια του όρου, όσο την παιδαγωγική της σημασία σε σχέση με μία νέα προοπτική: προκειμένου να επιτευχθεί μία διαφορετική αισθητική αξία, που γίνεται μέσον πνευματικής αυτοπραγμάτωσης.

Από αυτή την άποψη, είναι αποκαλυπτικό το γεγονός ότι, ο Έβολα δεν έχει απορρίψει ποτέ αυτή τη στιγμή της πνευματικής του εξέλιξης. Θεωρώντας την, δικαίως, μέρος μιας εσωτερικής προσωπικής διαδικασίας, που αποσκοπεί στην επίτευξη μιας ανώτερης μεταφυσικής θέσης.

Η παύση αυτής της καλλιτεχνικής δραστηριότητάς του δεν συνέβη επομένως, έχοντας εξαντληθεί από μία έντονη “έμπνευση” κατά τη συνήθη έννοια του όρου, αλλά μεταθέτοντας τις εσωτερικές ωθήσεις σε ένα άλλο επίπεδο, σε μία κατεύθυνση που αναφέρεται τώρα πια με ακλόνητη αναγκαιότητα στις υψηλότερες συνθήκες της ύπαρξης, σε μια υπέρβαση της κοινής πραγματικότητας. Τρία χρόνια μετά την παύση της καθαρά καλλιτεχνικής του δραστηριότητας, ο ίδιος αποσαφήνισε στο παράρτημα του βιβλίου “*Saggi sull’ Idealismo magico*” την εσωτερική και πνευματική έννοια αυτής της σημαντικής υπαρξιακής του εμπειρίας: ορίζοντας την τέχνη ως “μια ενδιάμεση κατηγορία μεταξύ των άλλων κατηγοριών του πολιτισμού

και της απόλυτης αυτοπραγμάτωσης”².

Φυσικά η τέχνη δεν μπορεί να γίνει κατανοητή υπό μία μια γενική έννοια. Η αντικειμενική τέχνη συνδέεται με μορφές ευρυθμίας, περισσότερο από την κατανοητή και αποδεκτή αισθητική ικανοποίηση. Ωστόσο, από την “σύγχρονη τέχνη” που χαρακτηρίζεται ως “υποκειμενική”, “κάθε υποστήριξη της αντικειμενικής πραγματικότητας μειώνεται”. Υπό την έννοια αυτή “η σύγχρονη τέχνη υψώνεται σε μία διάσταση κάθαρσης” και για αυτό το λόγο, φαίνεται, ότι ο Ντανταϊσμός πληροί τα χαρακτηριστικά, που προσέλκυσαν τον Έβολα.

Αυτό που φάνηκε στον ίδιο, ιδιαίτερα συμπαθές στο κίνημα που ιδρύθηκε από τον Ρουμάνο Tristan Tzara³, ήταν ο ολικός ριζοσπαστισμός. Το να τεθεί δηλαδή, το Εγώ μπροστά στην πιο απόλυτη ελευθερία, ενώ το άλλο σημαντικό κίνημα της πρωτοπορίας, το φαινομενικά ανάλογο του Φουτουρισμού, δεν θα μπορούσε να προκαλέσει τις συμπάθειες του Έβολα, λόγω της μακροσκοπικής έξαρσης και αφέλειας, δεσμευμένης με τις θετικές επιστήμες του 19^{ου} αιώνα (παρά την επιφανειακή νεωτερικότητα) της προόδου και της εξέλιξης. Και τα δύο ρεύματα ενώθηκαν με την απόσπαση και την υπέρβαση της αστικής προοπτικής, αλλά διαφοροποιήθηκαν στη δράση.

2 Cfr. J. Evola, *Saggi sull' Idealismo magico*. Παράρτημα από το *Sul significato dell' arte modernissima*, Todi- Roma 1925.

3 Ψευδώνυμο του Samy Rosenstock (1896-1063). Ιδρυτής του κινήματος του Ντανταϊσμού. Γεννημένος στη Ρουμανία, εβραϊκής καταγωγής, έδρασε κυρίως στο Παρίσι. Όταν εγκατέλειψε τον Ντανταϊσμό πέρασε στον υπερρεαλισμό και προσπάθησε να τον συνενώσει με τον Μαρξισμό. Συμμετείχε στην Γαλλική Αντίσταση και προσχώρησε στο Κομμουνιστικό Κόμμα της Γαλλίας. (Σ.τ.Μ.)

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

Αυτή η αποσύνδεση γίνεται κατανοητή από τους ντανταϊστές με τρόπο πολύ πιο ριζοσπαστικό. Ενώ, οι φουτουριστές εξαπέλυαν τις επιθέσεις τους στις αστικές δομές που σχετίζονταν με την παλιά νοοτροπία, για να τις αντικαταστήσουν με άλλες χαρακτηριζόμενες από μοντερνιστικό όραμα – και ως εκ τούτου, την έξαρση της προόδου, της επιστήμης, όλων αυτών δηλαδή που είναι η μηχανή και το γρανάζι - οι ντανταϊστές προσπάθησαν να εξωτερικεύσουν μέσα από παράδοξες και ανησυχητικές μορφές, με προγραμματικές δηλώσεις του τύπου *epater les bourgeois*⁴, την παρότρυνση προς την απόλυτη απελευθέρωση.

Αυτή είναι η άποψη του κινήματος του Ντανταϊσμού, την οποία ο Έβολα βρήκε ιδιαίτερα όμοια με τη δική του νοοτροπία *forma mentis*⁵: η αναλογία, που βρίσκεται κατά κύριο λόγο μεταξύ της ριζικής ρήξης με τον κόσμο του προφανούς και μεταξύ των μεθόδων της πνευματικής έρευνας, που βασίζονται στο παράλογο, και συναντάται σε ορισμένα σχολεία της Άπω Ανατολής, όπως το Zen και το Ch'an. Από αυτή την οπτική, η τέχνη δεν ήταν πια σημείο άφιξης, ούτε λεκτική ευρυθμία ή πλαστικότητα των Καλών Τεχνών, αλλά μία “κατηγορία” μετάβασης στην ανάπτυξη του πνεύματος, μία πτυχή της “φαινομενολογίας” και για αυτόν του το χαρακτήρα, το πνεύμα, προοριζόταν στην εξαύλωση ή μάλλον καλύτερα στην “υπερβατικότητα” - τη στιγμή που έφθασε στο υψηλότερο σημείο και έκανε πράξη το εγγελικό “ποιοτικό άλμα” - στην ανώτερη εκείνη στιγμή, είναι όπου ο Έβολα αναγνωρίζει το Μαγικό

4 Γαλλική φράση που σημαίνει, “ταράσσοντας την αστική τάξη”. (Σ.τ.Μ)

5 Λατινική έκφραση που σημαίνει ιδέα /κατάσταση του νου. (Σ.τ.Μ)

Ιδεαλισμό.

Η “σύγχρονη” τέχνη αποτέλεσε το κομβικό σημείο ανάμεσα στην κοινή πραγματικότητα, σε μία οπτική γενικότερα διηρημένη – *il consensus gentium*⁶ – και σε μία κατάσταση μεταφυσικά ανώτερη, η οποία γίνεται κατανοητή μόνο σε μία *élite*. Η τέχνη, έχοντας οριστεί από τον Έβολα ως *ancien régime*⁷, δεν μπορούσε να παίξει αυτό το ρόλο έτσι όπως ήταν εδραιωμένη στην πραγματικότητα, στην “υλικότητα”, κατά κύριο λόγο για αυτόν της τον παθητικό χαρακτήρα για τον οποίο η καθολικότητα μπορούσε να εκφραστεί δια μέσω αυτού που γίνεται το μέσον.

Η νέα αισθητική διάσταση διαποτισμένη με μια δραστηριότητα αντίθετη προς την παθητικότητα της αντικειμενικής τέχνης, αποτελούσε μια έκφραση της συνειδητοποίησης του Εγώ που μπορεί να είναι τα πάντα και να κάνει τα πάντα. Η τέχνη τόσο κατανοητή διαμορφώθηκε ως “αυτο-αποκάλυψη”, αποκάλυψη δηλαδή της μαγικής δύναμης μέσω του Εγώ. Η επίτευξη της τέχνης, η ουσία αυτού του αριστουργήματος, προβάλλονταν έξω από το αντικείμενο που πρόκειται να μεταφερθεί στο Εγώ, στην ικανότητά του να καταστήσει το κοινό από παθητικό παρατηρητή σε έναν ενεργό δημιουργό. Και φτάνοντας σε αυτό το σημείο που ο θεατής - δημιουργός βιώνει τον ίδιο του τον εαυτό, “ως γυμνή άνευ όρων ελευθερία, όπως δηλαδή, τα πάντα θα μπορούσαν να είναι είτε άσχημα είτε όμορφα, μόλις το θελήσεις”.

Το ενδιαφέρον του Έβολα για την αφηρημένη τέχνη,

6 Λατινική έκφραση που σημαίνει “συναίνεση του πλήθους”. (Σ.τ.Μ)

7 Γαλλική φράση που σημαίνει, “αρχαία τάξη”, ένα σύστημα το οποίο πλέον δεν υπάρχει. (Σ.τ.Μ)

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

όχι μόνο σε θεωρητικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο, οφείλεται στο ότι η αφηρημένη τέχνη, η σημαντικότερη από τις σύγχρονες “μοντέρνες” τέχνες, ανέλαβε το ρόλο του “ισχυρού νερού”, του “διαλύτη”, σε σχέση με την ανθρώπινη πραγματικότητα και τις ενδεχόμενες τάσεις που έπρεπε να ξεπεραστούν. Ο Έβολα υπήρξε πράγματι, μεταξύ των πρώτων που προσπάθησαν να εισάγουν την αφηρημένη τέχνη στην Ιταλία, περιγράφοντας μάλιστα μια θεωρία στο τεύχος *Arte Astratta*, που δημοσιεύθηκε στη Ρώμη το 1920.

Η γραφή του Έβολα, σχετικά με την αφηρημένη τέχνη ξεχωρίζει έτσι πριν την λάμψη του Κη⁸, το σημαντικό κείμενο του Belli⁹, το οποίο διαφοροποιείται όμως, όχι μόνο για το αδιαφιλονίκητο δικαίωμα προτεραιότητας, αλλά και για την τοποθέτηση. Αποκλειστικά αισθητική τοποθέτηση εκείνη του Κη, κάποτε στράφηκε προς έναν αντίθετο ιδεολογικό και πνευματικό προσανατολισμό από αυτόν του Έβολα.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτού του κομψού φυλλαδίου έχει προσαρμοστεί στη σκληρή καταγγελία της μη πνευματικότητας, αυτού του συνόλου των πραγμάτων, των αξιών, των συναισθημάτων, των συμβάσεων που έχουν φθαρεί από τον χρόνο, αλλά πάντα τοτεμικά σεβαστά, μας οδηγούν στο να γίνει μία νοητή εξέταση. Αρχικά, στο μέγεθος της τέχνης που παρίσταται συνδεδεμένη με τον αρχαίο ρόλο της ως ανακατασκευή της πραγματικότητας και έπειτα, στην τέχνη εκείνη, που ακόμη και ο Πλάτωνας καταδικάζει στην *Πολιτεία* ως "αντίγραφο ενός

8 Το Κη κυκλοφόρησε το 1935 και θεωρείται ως το “ευαγγέλιο” του αφαιρετισμού. (Σ.τ.Μ)

9 Carlo Belli (1903-1991). Θεωρείται ο πατέρας του αφαιρετισμού στην Ιταλία. (Σ.τ.Μ)

αντιγράφου".

Από αυτή την πλατωνική πεποίθηση, η αφηρημένη τέχνη παρέμεινε παραδόξως αδέσμευτη λόγω της διακοπής της με την κοινή λογική, και της προσπάθειάς της να εκφράσει μέσα από ένα ξεκαθάρισμα, την ανελέητη ρήξη με την πραγματικότητα, την απόλυτη δύναμη του Εγώ. Για τον Έβολα, πράγματι, από την αφηρημένη τέχνη ήρθε στο φως "η απόλυτη αίσθηση του Εγώ, με την εικόνα ενός απέραντου ρεύματος· όντας καθηλωμένο, στην αρχική ενέργεια πριν την διακύμανση των συναισθημάτων, δημιουργιών, ενστίκτων, ενθουσιασμών και ωφελειών"¹⁰.

Με άλλα λόγια, η έκφραση της καθαρής ενέργειας, ελεύθερη και απεριόριστη, μη συγκολλημένη στο σύνολο των "ορίων" και των αποφάσεων που συναποτελούν την "ζωή". Στη συνέχεια, προσπάθησε να εκφράσει την "αφαίρεση" από τις συγκεκριμένες μορφές, την αρχική αιτία των πραγμάτων¹¹, την Απόλυτη Ελευθερία, το Άπειρον, τον άνευ περιορισμών ορισμό. Η ίδια προσπάθεια στο να δοθεί λογικό περιεχόμενο στην τέχνη, ξεπερνώντας το συναισθηματικό και, ως εκ τούτου σκοτεινό και πνευματικό, θέτει το αφηρημένο ως ένα θετικό φως με την επικράτηση της υποκειμενικής προθυμίας, της δημιουργικής δύναμης του Εγώ και της ηλιακής αναλογίας σχετικά με τον θολό παλμό των συναισθημάτων.

Η λογική θεώρηση σύμφωνα με την εγελιανή διαφάνεια, όπως η ισοδυναμία Απόλλωνα και Ηλίου, αποτελεί δίκαιο κατά του παραλογισμού του συναισθήματος και των χθόνιων σπλαχνικών αισθήσεων και

10 J. Evola, *Il cammino del cinabro*, Milano 1963, p. 25

11 *il quid* στο πρωτότυπο ιταλικό κείμενο. (Σ.τ.Μ)

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

των ενστίκτων, όπως συμβολιζόταν στις Ευμενίδες ως “δίκαιο του αίματος”. Αξίζει να αναφερθεί, ότι όλα αυτά μαζί με τις ενστικτώδεις ωθήσεις είναι αποδεκτά, εάν υπερυψωθεί αλχημικά και μετασχηματιστεί διαμέσου ενός ποιοτικού άλματος, μία μαγική αντιστροφή δύναμης. Έτσι και στην αφηρημένη τέχνη, “το ασυνάρτητο σύνολο των ενδόμυχων σκοτεινών ζωτικών καταστάσεων που οδηγούν σε ανησυχία” όντας “χαμένοι σε μία διάφανη ατμόσφαιρα μίας αίσθησης ονείρου ή επιθυμίας”, μας οδηγεί “αργά αργά στη μετάλλαξη και την διασαφήνιση την ηλιακής αραιώσης”.

Έτσι αυτή η μορφή τέχνης, για τον εντελώς απόλυτο¹² χαρακτήρα της, ερχόταν για τον Έβολα μορφοποιούμενη από τη χθόνια στην Ουράνια διάσταση, όλο και πιο αποφασιστικά, όπως το βέλτιστο μέσο για την επίτευξη των ανώτερων καταστάσεων της ύπαρξης. Είναι ακριβώς στην ανάπτυξη αυτών των δυνατοτήτων, η οποία έχει βρεθεί ανάμεσα στο χάσμα της οπτικής του Έβολα και του Ντανταϊσμού: μέσα από την καταστροφή των παλαιών δομών και την ανατροπή των προτύπων, ο Ντανταϊσμός ήθελε να "απελευθερώσει" την ζωή, αντιληπτή με την γνησιότερη έννοια του όρου, σε μια ατμόσφαιρα σχεδόν μπερξονική. Το να απολυτρώνει δηλαδή το Εγώ ουσιαστικά από το αποπνικτικό επικάλυμμα του "παρασιτικού Εγώ", το οποίο δημιουργήθηκε από τις συμβάσεις, από διάφορα, *idola fori*, *idola tribus*, *idola mentis*¹³. Αντίθετα, τον Έβολα, δεν τον

12 *Solutum* στο πρωτότυπο ιταλικό κείμενο. (Σ.τ.Μ)

13 Κατηγορίες της λογικής πλάνης, τα κοινώς αποδεκτά “συμπεράσματα” που δεν ισχύουν στην πραγματικότητα. Ως όροι, ορίστηκαν από τον Sir Francis Bacon στο έργο του *Novum Organum Scientiarum* (1962).
Idola fori: Τα είδωλα που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ των ανθρώπων και

απασχολούσε τόσο πολύ να φθάσει στην ανάπτυξη και στην απελευθέρωση της "ζωτικής ενέργειας", από το να προχωρήσει "περαιτέρω" για να φτάσει σε μια μεταφυσική διάσταση.

Από αυτή την άποψη, ο Ντανταϊσμός φάνηκε λοιπόν, ότι πέτυχε πολύ λίγα, έτσι ώστε να τον διαδεχθεί ο σουρεαλισμός, κίνημα που ορθώς απορρίφθηκε από την εβολιανή αντίληψη ως οπισθοδρομικό, αφού: "καλλιεργήθηκε ένα είδος ψυχικού αυτοματισμού ελκόμενο προς τα υποσυνείδητα και ασυνείδητα στρώματα της ύπαρξης"¹⁴. Μία θέση μακριά από κάτι ανώτερο και το ηλιακό "πέραςμα από τα ύψη".

Η πιο γνήσια περίοδος της αφηρημένης τέχνης ήταν εκείνη η πρώτη μεταπολεμική περίοδος. Σε αυτό το χρονικό διάστημα, ο Έβολα αφιερώθηκε με έξυπνο πάθος στην εφαρμογή αυτών των θεωριών στον τομέα του κάλλους. Η αναβίωση του κινήματος που πραγματοποιήθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο σημάδεψε την επέκταση του σε μεγαλύτερες ομάδες και ταυτόχρονα, την φθορά και την παρακμή του: δεν αποτελεί διαφορά στον κόσμο της μόδας όπου ο κάθε ακόλουθος καταλήγει στο επίπεδο των "φθηνότερων" και κακόγουστων εμπορικών προϊόντων. Επιπλέον, η αναντίρρητη τάση προς την παρούσα υπερβατικότητα του πρώτου αφαιρετισμού, ακυρώνεται, εξαφανιζόμενη εξ ολοκλήρου στην επανάληψη του Δευτέρου

δεν ισχύουν στην πραγματικότητα.

Idola tribus: Τα είδωλα που αφορούν την ανθρώπινη ζωή και δεν ισχύουν στην πραγματικότητα.

Idola mentis: Το σύνολο των ειδώλων (1. tribus, 2. specus, 3. fori, 4. theatri). (Σ.τ.Μ)

14 J. Evola, *Il cammino...*, cit., p. 26.

Παγκοσμίου Πολέμου.

Κατά την περίοδο που ονομάζουμε αγνή, η συμμετοχή του Έβολα ήταν αξιοσημείωτη, τόσο σε συμβολικό πεδίο - οι εκθέσεις του διεξήχθησαν στη Ρώμη και στο Βερολίνο - όσο και στον πιο εξαισιό λογοτεχνικό τομέα. Σε αυτόν τον τομέα, οι συνθέσεις υπό τον τίτλο *Raâga - Blanda*, αποτελούν ένα εκτενές και λαμπρό παράδειγμα μιας τέχνης που έχει φτάσει στην απόλυτη ακρίβεια μέσα από την υποβλητική τελειότητα - ασύνδετα από την πραγματικότητα και από τους σιδηρούς νόμους της αριστοτελικής λογικής - μέσα από εικόνες μη-εικόνες, συναισθήματα, ομιλίες και γράμματα προς την ελευθερία, χρώματα στα οποία είναι παρών αόριστες αναμνήσεις του Rimbaud¹⁵, όλα βυθισμένα στην ατμόσφαιρα της λεγόμενης λυρικής αλχημείας.

Μπροστά από λέξεις, ονόματα και εικόνες που χρησιμοποιούνται με τέτοιο τρόπο, μπορεί να προκύψει ξανά το πανάρχαιο δίλημμα των *universalia*¹⁶: *ante rem, in re aut post rem*.¹⁷ Η δύναμη που προέρχεται είναι παρόμοια με εκείνη που απελευθερώνεται σε μία αλχημική αντίδραση: οι λέξεις είναι ήχος και παρουσία και δια μέσω αυτών όλα μπορούν να δημιουργηθούν ή να εξαφανιστούν. Είμαστε στην ανάκαμψη της λέξης που δεν είναι πλέον αντιληπτή ως ένα συμβατικό σήμα, αλλά ως ουσία του ιδίου του

15 Jean Nicolas Arthur Rimbaud (1854 – 1891). Γάλλος ποιητής που επηρέασε τις σύγχρονες εκφράσεις στη τέχνη. (Σ.τ.Μ)

16 Το πρόβλημα της καθολικότητας των εννοιών στη μεταφυσική ως προς την αντίληψη του υλικού και άυλου κόσμου. (Σ.τ.Μ)

17 Οι τρεις κύριες θέσεις στο πρόβλημα της καθολικότητας: Ρεαλισμός (πραγματοκρατία), Νομιναλισμός (ονοματοκρατία), Ιδεαλισμός / Ιδεοκρατία. (Σ.τ.Μ)

πράγματος, μαγική ποιότητα, λέξη¹⁸ δημιουργός.

Αρκεί να γνωρίζει κανείς να διαβάζει κόντρα στο φως και το μυστήριο διατυπώνεται, μας ελκύει, φαίνεται ότι μας αποκαλύπτεται και τότε πάλι εξαφανίζεται, αλλά χωρίς να μας προκαλεί μυστηριώδεις αντηχήσεις.

Ιδιαίτερα αποτελεσματική μας φαίνεται, για τη συγκαλυμμένη του αναστολή στον αμφιλεγόμενο φροϋδισμό, η σύνθεση *I sogni*¹⁹, όπου στην γλώσσα, δεν πρέπει να υποτιμώνται κάποιες απαλότητες, με παρακμιακά στοιχεία της ατμόσφαιρας της εποχής, ούτε η προτίμηση στη σχολή του D'Annunzio²⁰, στην αναζήτηση της λέξης. Έργο πολύπλοκο και πολύπλευρο, που τυλίγεται ωστόσο, δια μέσω ενός υποβλητικού ρυθμού, ο οποίος πηγαιίνει πέρα από την καθαρά αισθητική και αντικειμενική απόλαυση:

“... alle bande nostalgiche che cullano
e flessuosi sogni lilla che avvengono le estasi
le vergini tepide vanno per le terrazze
e il popolo delle grandi sfere alte verso cupole d' oro...”

[“...στις νοσταλγικές ομάδες που αποκοιμούνται
και εύπλαστα αφηρημένα όνειρα που αρπάζουν την
έκσταση
οι παρθένες χλιαρές πάνε στις βεράντες
και ο λαός των υψηλών κοινωνικών τάξεων προς τους

18 *Verbum* στο πρωτότυπο ιταλικό κείμενο. (Σ.τ.Μ)

19 J. Evola, *Raâga - Blanda*, Milano 1969, p. 20

20 Gabriele D'Annunzio (1863 – 1938): Ιταλός συγγραφέας, ποιητής, δημοσιογράφος και σεναριογράφος. Έλαβε μέρος στο 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι ιδέες του και η αισθητική του επηρέασε τον Ιταλικό Φασισμό. (Σ.τ.Μ)

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

χρυσούς θόλους...”]

και ακόμη, πάντα στο ίδιο πλαίσιο:

“... *germogliano silenziosi fuochi d’artificio e grando pesci diafani amate gli strani cristalli nero sperduti nella notte...*”

[“εκφύονται σιωπηλά πυροτεχνήματα και μεγάλα διάφανα φάρια προσφιλή των παράξενων μαύρων κρυστάλλων χαμένων μέσα στη νύχτα...”].

Σχεδόν σε όλες τις συνθέσεις χρησιμοποιούνται ήχοι φωνηέντων και λέξεις ελευθερίας, αντιφωνικοί από αριθμητικές τιμές για σχεδόν μία καλυμμένη καμπαλιστική υπόδειξη ή τουλάχιστον μια υπενθύμιση της πυθαγόρειας έλξης στην "αρμονία" των αριθμών, όπως γίνεται με υποδειγματικό τρόπο στο *Transatlantique* ή στο *U / Poème à Lire en métró*. Μέσα από μια τεχνική που προσεγγίζει αμφιλεγόμενα την φροϋδική ελεύθερη ένωση ή μόνο μέσω της δυναμικής αλληλεπίδρασης της αναλογίας και της αντίθεσης, φαίνεται ότι θέλει να φέρει στο προσκήνιο τα λόγια της μυστικής ουσίας, το μποεμικό "αποτύπωμα των πραγμάτων”:

“... *canfora continente abbeveraggio nascosto dai daini disposti in circolo nel mio cuore reostato rrrrrrrrrrrrrrrrrguardatemi...*”²¹

21 Ibidem, p. 46 (poesia “A” dice: luce)

Συνέντευξη της Gabriella Chioma Δεκέμβριος 2016

1. Το 1972 ιδρύετε τον Εκδοτικό Οίκο “Edizioni del Tridente”. Το 1974 εκδίδετε για πρώτη φορά το έργο “Διαλογισμοί επί των κορυφών” του Ι. Έβολα και ακολουθούν άλλες δύο επανεκδόσεις το 1979 και το 1986 αντίστοιχα. Τι σας ώθησε στην έκδοση αυτού του έργου και τι σημαίνουν για εσάς τα όρη και η Παράδοση;

Οι «Διαλογισμοί επί των κορυφών» ήταν ουσιαστικά το βιβλίο με το οποίο εγκαινιάστηκε ο εκδοτικός οίκος Edizioni del Tridente που είχε ιδρυθεί από εμένα ένα χρόνο πριν την έκδοση του βιβλίου. Η πρόταση της εκδόσεως προήλθε από τον Καθηγητή Renato del Ponte, ο οποίος είχε μια συλλογή άρθρων του Evola σχετικά με την πνευματικότητα του όρους. Επίσης είχε συντονίσει το βιβλίο επιμελούμενος τα άρθρα αυτά και μου το είχε προτείνει με τον προσωρινό τίτλο «Πάγος και πνεύμα». Απάντησα ότι η επιλογή του τίτλου “Εναπόκειται στην Εκδότρια” δηλαδή σε εμένα. Επίσης, εκτός των άλλων μου φάνηκε ότι ο προτεινόμενος τίτλος θύμιζε διαφήμιση από ούισκι, και στη συνέχεια επέβαλα τον τίτλο «Διαλογισμοί επί των κορυφών», ο οποίος ήταν ήδη τίτλος ενός από τα άρθρα

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

που περιλαμβάνονταν στον τόμο. Εκτός των άλλων μου φάνηκε πως αντιπροσώπευε το πνεύμα ολόκληρου του βιβλίου.

Η παραδοσιακή σκέψη στο συγκεκριμένο έργο νομίζω ότι αντικατοπτρίζει απόλυτα την μυητική έννοια δια μέσω της ορειβατικής πρακτικής, όχι μόνο ως απλό άθλημα, αλλά συμβολικά ερμηνευθείσα ως μια γνήσια πνευματική άσκηση (με την έννοια του ασκητισμού). Η πειθαρχία, επομένως, αυτή της ορειβασίας κατανοητή σε μία οπτική καθαρά παραδοσιακή και συμβολική είναι ως εκ τούτου, συνδεδεμένη με τις αξίες που οδηγούν στην υπέρβαση της καθημερινότητας που κατανοείται με αρνητικώς αστική σημασία. Η έννοια του ασκητισμού που συμβολίζεται από την ορειβατική ανάβαση στο πνευματικό ενδόμυχο επίπεδο του ατόμου που θέλει να αποδείξει και να υπερβεί τον ίδιο του τον εαυτό επανέρχεται σε αυτή τη διαδικασία πνευματικής ανάπτυξης μυσταγωγικού χαρακτήρα. Σχετικά με την πνευματικότητα του όρους, ένας ερμηνευτής της σε εικαστικό επίπεδο είναι ο ζωγράφος Nicholas Roerich, ο οποίος αναφερόταν πάντα στο θέμα αυτό, απεικονίζοντας την μυθική διάσταση του όρους σε πολλά έργα ζωγραφικής του. Μεταξύ των άλλων ο Roerich ήταν ο αγαπημένος ζωγράφος του Ιούλιου Έβολα, ακριβώς για αυτή του την ευαισθησία στις ιερές πτυχές του όρους.

2. Έχετε αρθρογραφήσει στο περιοδικό Arthos, το οποίο ιδρύθηκε από τον Καθηγητή Renato del Ponte το 1972. Το περιοδικό αυτό απευθυνόταν στους “μυημένους” ή στόχευε να διαδώσει τις ιδέες αυτές σε ένα ευρύτερο κοινό; Σε κάθε περίπτωση, θεωρείται ότι πέτυχε το σκοπό του;

Ήμουν συνεργάτιδα του Arthos από την πρώτη έκδοση. Το ξέρετε ότι Arthos στα ελληνικά σημαίνει αρκούδα, είναι ένα πολιτικό σύμβολο και ως εκ τούτου είναι σε βαθιά αναλογία με τον πολιτικό αστέρα, που αποτελεί συμβολικά ένα σημαντικό έμβλημα προσανατολισμού. Έτσι, το περιοδικό ήδη στο όνομά του εκφράζει και προσδιορίζει το σκοπό του και τα κίνητρό του. Δηλαδή όχι μόνο να στρέψει όσους αναγνώστες ανήκαν ήδη στην πνευματική περιοχή μας, αλλά επίσης εξυπηρετούσε (μέσω των γραπτών του), όχι μόνο να διαδώσει τις ιδέες αλλά και να προσανατολίσει τον αναγνώστη προς εναλλακτικές πνευματικές αναζητήσεις για την υλιστική-σύγχρονη κοινωνία.

Νομίζω ότι ο στόχος έχει τουλάχιστον εν μέρει επιτευχθεί, πράγμα που μαρτυρείται από την ίδια την διάρκεια της εκδόσεως, που πριν λίγο καιρό γιόρτασε τα σαράντα χρόνια ζωής με μια ειδική έκδοση. Προφανώς το περιοδικό έχει κρατήσει στην πάροδο του χρόνου, μεταξύ άλλων και εν μέσω οικονομικών δυσκολιών και αυτό αποδεικνύεται είτε από την αφοσίωση των συνεργατών που έχουν δώσει πάντα αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες τους είτε των εκδοτών, αλλά επίσης και με την πίστη μιας επίλεκτης και αφοσιωμένης ομάδας αναγνωστών.

3. Ως ερευνήτρια της τοπικής ιστορίας πιστεύετε ότι οι λαοί της σύγχρονης Ευρώπης έχουν αποκοπεί από την ταυτότητα τους, τις ρίζες τους και τις παραδόσεις τους; Αν ναι, ποιες και πόσο σημαντικές είναι οι επιπτώσεις αυτού του αποπροσανατολισμού;

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

Ανάμεσα στις διάφορες ποικίλες δραστηριότητές μου αφιερώθηκα επίσης στις έρευνες της τοπικής ιστορίας, διότι δεν την θεωρώ καθόλου ως ένα στοιχείο ασήμαντο στη συνολική ιστορία. Στην πραγματικότητα, η τοπική ιστορία μαζί με όλες τις τοπικές ιστορίες αποτελεί μία σημαντική συμβολή για την διάρθρωση της Ιστορίας εκείνης με το -i- κεφαλαίο. Επιπλέον, οι τοπικές ιστορίες, ίσως στην πλειονότητα της Ιστορίας, χρησιμεύουν για να διατηρούν δεσμούς με την κάθε περιοχή και, συνεπώς, με τις ανάλογες ρίζες και οι έρευνες της τοπικής ιστορίας στην αξιοποίησή τους στο *Spiritus loci*²² (= πνεύμα του τόπου), ώστε να εξασφαλίζεται μια ακλόνητη και συμπαγής ταυτότητα ενός λαού. Αυτό το γεγονός είναι εξαιρετικά αναγκαίο σε μια ιστορική στιγμή μεγάλης γενικής σύγχυσης, που προκαλείται από την άχρηστη και ανεξέλεγκτη παγκοσμιοποίηση που με την πάροδο του χρόνου γίνεται όλο και περισσότερο αντιπαραδοσιακή. Εύχομαι ότι σε όλες τις περιοχές της Ιταλίας και της Ευρώπης υπάρχουν, όπως πάντοτε υπήρξαν παθιασμένοι μελετητές των δικών τους μικρών, αλλά μεγάλων σε σπουδαιότητα, τοπικών ιστοριών και οι οποίοι διατηρούν συνεπώς ζωντανή τη σημασία των δικών τους ριζών μέσω της έρευνας που αγνοείται από τους περισσότερους, από την προσήλωση στο πάτριο έδαφος, με μια λέξη στην μικρή μητέρα γη που γίνεται έπειτα Πατρίδα (με το -π- κεφαλαίο), συνολικά για όλους.

4. Στο σύγγραμα σας *Il Templare* γίνεται αναφορά στην

22 *Spiritus loci* (Λατινικό, "το πνεύμα του τόπου") είναι ένας όρος των αρχαίων παγανιστικών παραδόσεων που σημαίνει το πνεύμα το οποίο κατοικεί σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.

παράδοση της Άκρας στους Μουσουλμάνους το 1291. Οι Σταυροφορίες και η κατάληψη των Αγίων Τόπων έχουν πρακτικό αλλά και εσωτερικό χαρακτήρα και ουσία. Το ίδιο συμβαίνει με την αντίσταση των Ευρωπαϊκών δυνάμεων στην Ισλαμική εισροή και την ανάκτηση εδαφών (π.χ. η πτώση της Πόλης το 1453, η μάχη της Βιέννης 1683). Η ανεξέλεγκτη εισροή του Ισλαμικού φονταμενταλισμού τα τελευταία χρόνια φαίνεται να δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στις Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Πως βλέπετε την επίπτωση σε πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο;

Στο ποίημά μου Π Templare, στην πτώση του Αγίου Ιωάννη της Άκρας ήθελα να συμβολιστούν ένα σύνολο εννοιών και ακόμη ιστορικές καταστάσεις. Η πτώση του Αγίου Ιωάννη της Άκρας, σηματοδοτεί το τέλος των ρωμαϊκών-χριστιανικών βασιλείων της ανατολής στην απόπειρα να δυτικοποιηθούν εκείνες οι περιοχές και επίσης, σηματοδοτεί συνεπώς μια ήττα του Χριστιανισμού. Όχι μόνο αυτό, αλλά σε αυτή την πτώση που κατέχει μία κοσμοϊστορική σημασία μπορεί να είναι ανάλογη με άλλες μεγάλες πτώσεις στην ιστορία (όπως η πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας της Δύσης και εκείνη της Ανατολής).

Σχετικά με αυτό που αναφέρεται στην ερώτησή σας πιστεύω ότι πρέπει να εξετάσουμε το πρόβλημα από τη μεθιστορική οπτική σκοπιά. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για ένα επεκτατικό φαινόμενο των ανατολικών και μεσανατολικών λαών προς τη Δύση, που έχει μια μακρά ιστορία. Θα πρέπει απλά όλοι να είμαστε ευγνώμονες σε εσάς τους Έλληνες, επειδή οι πρόγονοί σας, ήτοι ο Λεωνίδας με τους 300 Σπαρτιάτες που αναχαίτισαν τον Ξέρξη και

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

τους Πέρσες στις Θερμοπύλες, ειδάλλως ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός δεν θα υπήρχε, τουλάχιστον με τη μορφή που τον γνωρίζουμε. Στους ρωμαϊκούς χρόνους υπήρχαν οι Καρχηδόνιοι, κάτοικοι της Βορείου Αφρικής, για να επιχειρήσουν το ίδιο έργο. Νικήθηκαν από τους Ρωμαίους μετά τους τρεις Καρχηδονιακούς πολέμους. Τα υπόλοιπα, όπως τα είπατε στην ερώτησή σας. Όπως βλέπετε, τίποτα καινούργιο κάτω από τον ήλιο: η ουσία είναι πάντα η ίδια, ακόμη και με δικαιολογίες, μέσα και διαφορετικούς τρόπους. Το μόνο διαφορετικό πράγμα είναι ότι κάποτε η Δύση υπερασπιζόταν τον εαυτό της. Όχι πια. Πάρα πολύ παρηκμασμένη, υπονομευμένη στη βάση της καλοσύνης, από τις ψεύτικες αξίες, από μια υπερβολική σεξουαλική ελευθερία, από την αποκήρυξη της πνευματικότητας που προκαλείται από εκείνη τη νομική και επικίνδυνη απάτη που είναι η σύγχρονη Δημοκρατία. Όπως λέει ο Χέγκελ η τέλεια δημοκρατία ήταν εκείνη της ελληνικής Πόλεως, όπου πραγματικά οι πολίτες συμμετείχαν άμεσα στις δημόσιες υποθέσεις. Η δική μας κοινοβουλευτική δημοκρατία είναι μόνο μια παρωδία.

5. Σε διάφορα έργα σας (π.χ. Άπειρο Αλλού) είναι εμφανής ο εσωτερικός τους χαρακτήρας. Ο εσωτερισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι τόσο στις Παραδοσιακές διδασκαλίες της Δύσης όσο και της Ανατολής. Ποια είναι τα στοιχεία που θεωρείτε σημαντικότερα και αντικατροπτίζονται στα έργα σας; Μπορούν τέτοια στοιχεία εσωτερικότητας να οδηγήσουν στην αυτοπραγμάτωση και να ανυψώσουν τον εαυτό του ατόμου σε καθημερινό επίπεδο;

Το Άπειρο Αλλού μοιάζει φαινομενικά ως ένα τευχίδιο ποιημάτων Αγάπης, έχει όμως μια διπλή ανάγνωση, διότι κάτω από την όψη των ποιημάτων Αγάπης υπαινίσσεται ένα εσωτερικό σημαινόμενο της ίδιας της αγάπης. Με τον ίδιο τρόπο, παραπέμποντας στον Δάντη που οι πιστοί εξέφραζαν στα ποιήματά τους, υπό το πρίσμα της γήινης αγάπης, έννοιες εσωτερικού και πνευματικού χαρακτήρα. Δεν σκόπευα να γράψω ένα βιβλίο μυητικού χαρακτήρα όμως το υπόβαθρο πάνω στο οποίο ενεργούν αυτοί οι στίχοι έχει εσωτερικό χαρακτήρα και σαφείς αναφορές. Όπως στο ποίημα "Kairos", αναφέρομαι σε ένα είδος αλχημικής διεργασίας που ορίζεται ως η συμφιλίωση των αντιθέτων. Από την μυστηριακή οπτική γωνία, η ένωση της ψυχής με το Θεό. Ως εκ τούτου αυτά τα ποιήματα, επισκιάζουν λίγο ή πολύ μία έννοια πνευματικού και γνωστικού χαρακτήρα, όπως στο ποίημα "Hagakure" κάνω μια αναφορά στην παροδικότητα της ζωής μιλώντας με ακρίβεια για την ευθραυστότητα των πραγμάτων. Υπάρχει μια αναφορά για να ξεπεραστεί επακριβώς η κοινοτοπία της καθημερινής ζωής, υπό την έννοια του εφήμερου, δηλαδή των πραγμάτων που περνούν για να φτάσουν σε μία υψηλότερη διάσταση. Το "Άπειρο Αλλού" ως όρος εμπνεύστηκε από μια φιλοσοφική έννοια του ψυχολόγου Bion, στην οποία προκηρύσσει μια θεωρία για το ανθρώπινο μυαλό που αυτός θεωρεί χωρίς όριο ανοιχτή σε ένα Αλλού άπειρο. Επομένως αυτή η θεωρία του Bion σχηματίζεται σχεδόν ως μία μυητική θεωρία.

Η εσωτερική πτυχή βρίσκεται συχνά στην ποίηση μου, όπως προκύπτει στο συντεθειμένο σε ιαπωνική μετρική τεύχος με τίτλο Satori, που στα ιαπωνικά σημαίνει την στιγμή του εσωτερικού φωτισμού. Άρα, το Satori έχει

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

επίσης έναν βαθύ εσωτερικό χαρακτήρα και μορφοποιείται σαν ένα ενδιαφέρον πείραμα θεμελιώδους ποίησης, όπως οι υπόλοιπες σύντομες συνθέσεις που ονομάζονται Haiku, από τις οποίες εμπνεύστηκα.

Όσον αφορά το τελευταίο σκέλος της ερώτησής σας, δεν είναι εύκολο αλλά μπορεί να είναι δυνατόν να ζήσει κανείς σε μία μη τετριμμένη οπτική, επανεξετάζοντας υπό ένα διαφορετικό φως την τόση αχρηστία και τα φεύτικα είδωλα της σημερινής εποχής.

Μερικά λόγια για τη συγγραφέα

*“Τα χέρια μου χάραξαν
την ρούνα της φωτιάς
και την άμαξα του ηλίου”*

Gabriella Chioma

Δημοσιογράφος, συγγραφέας, δοκιμιογράφος, εκδότρια και μεταφράστρια, η Gabriella Chioma είναι προικισμένη με μία εκλεκτική προσωπικότητα. Η καλλιτεχνική της παραγωγή και προσφορά αγκάλιασε μία ποικιλία ενδιαφερόντων που έκανε τα έργα της να εκτιμηθούν από ένα ευρύ και ειδικευμένο κοινό ανάμεσα στο οποίο ξεχωρίζουν οι Ignazio Silone, Carlo Laurenzi Leonida Repaci.

Για την πνευματική δραστηριότητά της, δέχτηκε διάφορες αναγνωρίσεις ανάμεσα στις οποίες τα:

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

- “Premio della Presidenza del Consiglio dei ministri” (1977)
 - βραβείο “Athena” Donne di Liguria (1992)
 - βραβείο της περιοχής Liguria (2001)
 - “Sigillo di Dante” (2013)
- Με διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας της χορηγήθηκε για τις φιλολογικές σπουδαιότητες, μετά από σύσκεψη του Συμβουλίου των Υπουργών της 28ης Οκτωβρίου 2005, το αξιολογημένο “Legge Bacchelli”.
- Το 1961 της απονέμεται το πρώτο βραβείο στο “Viareggio Opera Prima”
 - “Casa Hirta” (1973)
 - “Italia Bella” (1973)
 - “S. Valentino” (1975)
 - “Mede-Ecologia” (1976)
 - “Sybaris Magna Graecia” (1976)
 - “Cima-Ariccia” (1976)
 - “Bognanco Tenne” (1977)
 - “LericiPea” (1977)
 - “Castel Durante” (1978)
 - “Romagna” (1980)
 - “Vittorio G. Rossi Genti e Paesi” (1980)
 - “Lunigiana” (1989)
 - “Todi” (1990)
 - “Premio acquisto Lunigiana” (1992).

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

Σε αυτά προστίθενται ακόμη είκοσι περίπου ειδικά βραβεία, τιμητικές μνείες και μετάλλια. Τέλος, το βιβλίο της *Satori*²³, γραμμένο και επιμελημένο από την ίδια την Chioma την έκανε να εισπράξει ακόμη και τα επίσημα συγχαρητήρια από την Πρεσβεία της Ιαπωνίας στην Ιταλία.

Πολυμήχανη δημοσιογράφος, η Chioma συνεργάστηκε επίσης με πολυάριθμες ημερήσιες και περιοδικές εφημερίδες και περιοδικά ανάμεσα στα οποία τα: *Il Telegrafo*, *La Voce Adriatica*, *La Nazione*, *La Nazione Sera*, *Il Secolo XIX*, *Roma*, *L'Italiano*, *Arthos*, *GRAAL*, *Vie della Tradizione*, *D'ARS*, *Il Francescano*, *L'Agave*, *Forum* και *Arte Stampa*.

Υπό το μανδύα της εισηγήτριας υπήρξε πολλές φορές προσκεκλημένη σε σημαντικά φιλολογικά συνέδρια και εξίσου ουσιαστική υπήρξε η συνεργασία της στη σύνταξη καταλόγων εκθέσεων και καρτών ιστορικών προσωπικοτήτων, καθώς επίσης και δοκιμιών της κριτικής τέχνης.

Το 1972, ιδρύει τον δυναμικό εκδοτικό οίκο “*Edizioni del Tridente*”, που θα δίνει ζωή πάντα σε εκλεπτυσμένα και καλλιεργημένα κείμενα. Ανάμεσα σε αυτά, η Chioma θα δημοσιεύσει, για πρώτη φορά στην Ιταλία, το εβολιανό έργο “*Meditazioni delle Vette*”.

Ένα σημαντικό κείμενο, όπου η Chioma εκθέτει τη γνώση *Kado*, την “*Οδό της ποίησης*”, εκείνο δηλαδή το

23 Gabriella Chioma, *Satori*, Edizioni del Tridente, Treviso, 2013.

γνωστικό όργανο που χρησιμοποιείται για να επιτευχθεί το Satori, η εσωτερική διαφώτιση, σύμφωνα με τις διδασκαλίες του Ζεν. Βεβαίως είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι γράφτηκε από εκείνη που σίγουρα σήμερα είναι μία από τις ελάχιστες Ιταλίδες ποιήτριες που αποτελούν πνευματική κληρονόμο του Kōbō-Daishi, του μοναχού που διέδωσε στην Ιαπωνία τις αρχές του εσωτερικού Βουδισμού. Για αυτό, λοιπόν, δεν αποτελεί υπερβολή να μιλάμε για την Gabriella Chioma ως την μοναδική σύγχρονη συγγραφέα που έμαθε να συνθέτει, στον πεζό λόγο και στην ποίηση, τις διδασκαλίες που προέρχονται από τον ανατολικό εσωτερισμό με εκείνες του προχριστιανικού παγανισμού.

Συνεπώς, είναι προφανής ο ειρμός που οδηγεί στο φόντο της καλλιτεχνικής παραγωγής της Chioma: μία βαθιά νοσταλγία μιας περασμένης εποχής δεμένης με το *Paganitas*, με συνεχή φιλολογικά καλέσματα στην Μαντική, στα μαντεία (ιδιαίτερα σε εκείνο της Δωδώνης), στην μαγική αίγλη των προϊστορικών μνημείων, στον συμβολισμό των δέντρων και στις παγανιστικές τελετουργίες, έτσι όπως εμφανίζονται στην νορδική μυθολογία. Σκηνικά και τόποι, φανταστικά και πραγματικά που φαίνονται να βρίσκονται σε ανάλογο σκηνικό με το συμφωνικό ποίημα του Richard Strauss “*Ein Heldenleben*“ (Η Ζωή ενός Ήρωα).

Ηρωικές φιγούρες που, όμως, η Chioma επανεξετάζει με διάθεση εντελώς θηλυκή, προικισμένες με ένα δυνατό κάλεσμα στο *animus* του Jung. Είναι δυνατές γυναίκες, ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζει η Κόμισσα Virginia Verasis της Castiglione που, αν και γνωστή ιστορική προσωπικότητα, εκπροσωπεί ένα είδος του *alter ego* της συγγραφέως.

Η Chioma πάντα ενδιαφερόταν για την “Ψυχολογία

Σχετικά με τον ποιητή Έβολα

του Βάθους”, ακολουθώντας ακόμη και ένα τετραετές διδακτικό πρόγραμμα με τον Dr. Giulio Ciampi, γιουνγκιανό αναλυτή. Εμβάθυνε έτσι στις σπουδές του Συμβολισμού και της Επιστήμης της Παράδοσης²⁴ σύμφωνα με τις θεωρίες του Jung, που έβλεπε στην Αναλυτική Ψυχολογία βαθιές αναλογίες με μία μυσταγωγική οδό αλχημικού τύπου.

24 Όσον αφορά τα κείμενα της Gabriella Chioma σχετικά με την Αλχημεία, λαμβάνονται υπόψη ακόμη τα ακόλουθα άρθρα: *L'Alchimia: misteriosa fiaba di regime acque magiche e draghi*, La nazione sera, 10 Δεκεμβρίου 1963, *La cottura a bagnomaria: antico segreto alchemico*, La Nazione sera, 13 Δεκεμβρίου 1963, *Rinchiudevano gli alchimisti falliti dentro gabbie di ferro rovente*, La Nazione sera, 17 Δεκεμβρίου 1963, *Gli alchimisti sono scomparsi*, La Nazione sera, 19 Δεκεμβρίου 1963.

